SINTERKLAAS

Zoo, het loopt weer zoowat tegen den verjaardag van dien besten Sint. U hebt natuurlijk allemaal opgemerkt dat zelfs deze heilige man ook maar ééns in een jaar dat feest viert, evenals u en ik. Ik zeg: viert, maar eigenlijk is dat niet juist, want niet hijzelf viert zijn verjaardag zoozeer; wij doen het.

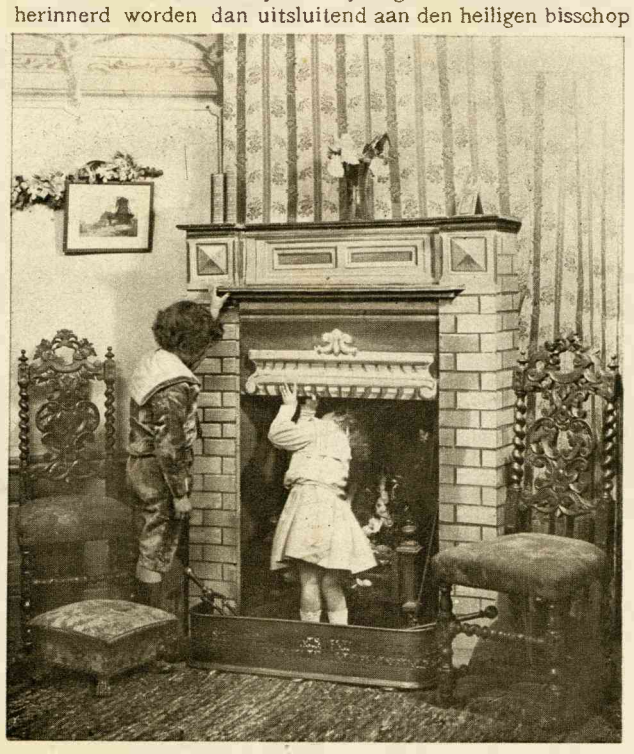
Het is een gewoonte van de menschen, — een gewoonte aan de edele wiskunde ontleend, — om iemands leeftijd naar het aantal verjaardagen, dat hij achter den rug heeft, uit te rekenen. Bij Sint Nicolaas is dat geen gemakkelijk karweitje; eigenlijk weet men niet precies wanneer die meest beminde heilige (die heilige voor alle gezindten, zeg maar,) het levenslicht aanschouwde. Er hebben n.l. verscheidene heiligen geleefd, die den naam Nicolaas droegen, doch één hunner was een zéér groot kindervriend. In de eerste helft van de vierde eeuw was hij bisschop van Myra in Lycië. Er bestaan van hem merkwaardige verhalen, zoo menigmaal in den loop der eeuwen in beeld gebracht door schilders en bezongen door poëeten.

Het meest bekende is het verhaal van den heilige met de drie jongelingen. Drie scholieren zijn op reis naar de verafgelegen school; ze hebben veel geld bij zich om den onderwijzer te betalen. Ze vragen een slachter, hen 's nachts te herbergen; de slachter doodt hen en neemt hun geld in bezit. Hij snijdt dan de knapen in stukken, en zout hen in in een vat, hetwelk hij op de markt te koop aanbiedt. De heilige Nicolaas, tot wien de jongelieden 's avonds vóór het naar bed gaan, hadden gebeden, wordt door een wonder van de bloedige daad in kennis gesteld. Hij gaat naar de markt, bemerkt het vat, maakt er het teeken des kruises over, en zie, de jongelingen rijzen gezond en wel een voor een uit het vat op.

Het verhaal van den armen man met de drie dochters is bijna even bekend. Wanneer de vader op het punt is, een wanhoopsdaad te bedrijven, werpt de heilige een doek vol goudstukken door het venster. Zoo doet hij drie nachten achtereen. De vader, die op den uitkijk was gaan staan om te weten wie die milde voorbijganger was, betrapt hem den derden avond, en valt den heilige weenend en onder een stortvloed van dankbetuigingen te voet.

Er zijn nog verscheidene andere curieuze, primitiefmooie verhalen in omloop van den heiligen bisschop van Myra, en het is dus geen wonder, dat hij als de kindervriend bij uitnemendheid herdacht wordt.

De wijze, waarop die herdenking geschiedt, is echter van dien aard, dat wij daarbij nog aan wel wat anders herinnerd worden dan uitsluitend aan den heiligen bisschop

ZOU HIJ NU HAAST KOMEN?

van Myra. Een groot aantal gebruiken, bij de viering van het Sint-Nicolaasfeest in zwang, lijkt weinig toepasselijk voor den goedaardigen, zachten heilige. Wat b.v. heeft dat gestommel op de trappen en het vreesaanjagende kettingrammelen met den zachtzinnigen bisschop te maken? Wat beteekent die zware, verschrikkende stem als van een bullebak? Wat die roede om de jeugd eventueel mee af te ranselen? Wat de zak om de kinderen in te stoppen?

Er is geen twijfel aan, of we hebben hier te doen met overblijfselen van oud-heidensche gebruiken, welke door het Christendom zijn overgenomen. Men neemt aan, dat deze gebruiken afstammen van die van het oude winterfeest der Germanen. In Dr. Verwijs' boekje „De Christelijke feesten", in Mol's „Kerkgeschiedenis" en in vele andere werken vinden wij over dit onderwerp beschouwingen, waarin de overblijfselen van heidenschen eeredienst in de Christelijke feesten wordt aangetoond.

Vele voor Sinterklaas gebruikte zinnebeeldige handelingen hebben vooral overeenkomst met symbolen van den Germaanschen oppergod Wodan. Denkt b.v. maar eens, hoe Wodan zegenend en straffend in de Decembermaand door de lucht rondrijdt, op zijn witten schimmel gezeten, en gevolgd door zijn knecht Eckart. De oppergod was op dien tocht vergezeld door vele rumoerige goden, die joelend en huilend de lucht met een schriklijk geraas vervulden.

Met Donar, den dondergod, die eveneens in Wodan's feeststoet medereed, heeft de Sinterklaasviering kenmerken gemeen. Zoo wordt Sinterklaas' mantel altijd rood voorgesteld. Ook Donar's mantel, dien hij als god van het hemelvuur, den bliksem, droeg, was rood. Ook met Fro, den god van echt en vruchtbaarheid, vertoont Sinterklaas hier en daar gelijkenis. De heilige, de vriend der jongelieden, wordt immers ook huwelijkmaker, oudtijds „hijlicmaker" genoemd in sommige streken; hij zendt aan de meisjes speculazen vrijers, aan de jongens speculazen vrijsters, en beiden harten van suiker; ook wel harten van steen, wat een verwijt van hardheid, van onontvankelijkheid voor verklaarde en bewezen liefde insluit. Dit laatste, we bedoelen het hart van steen, gaat er den laatsten tijd meer en meer uit: de onbeantwoorde liefde wordt, naar wij vernemen, echter nog wel hier en daar aangetroffen.

Wij noemden nu maar enkele gebruiken, die aan heidensche zinnebeelden herinneren, welke door de christenheid zonder meer aan de herkomst te denken, bij de feestviering voor den heiligen Nicolaas worden te pas gebracht. Die er meer van willen weten, moeten maar eens in de bovengenoemde boeken snuffelen. Daar is er heel wat over te vinden. Wij voor ons hebben daar op het oogenblik geen plaatsruimte voor.

---

die een meesterstuk van tooneelspelkunst was, liet hij de handen langs de zijden vallen.

„Wil iemand mij eens uitlegging geven?" vroeg hij rustig.

André, die in de deuropening gestaan had en aandachtig den deurpost bekeek, riep opeens verwonderd uit:

„Zeg, Simon! De deur was verzegeld!"

„Verzegeld!" herhaalde Simon verbaasd.

Danton keerde zich tot zijn metgezel met een harden lach, die het hart van den maire van schrik deed verstijven.

„Wilt u het eens uitleggen, burger Brutus!" beval Danton op koelen toon.

De maire trachtte een verklaring te geven, maar was zoo bevangen van den schrik, dat zijn verklaring den toon en vorm aannam van een verontschuldiging.

Terwijl hij sprak, had Danton zich naar de alkoof begeven en keek naar binnen. Het was een flinke kamer, waarin een groot ledikant stond benevens een waschtafel. Op een stoel in een der hoeken stond een open knapzak, terwijl op den grond wapenen en militaire uitrustingstukken verspreid lagen.

Toen Danton terugkeerde, had Brutus zijn verklaring geëindigd.

„En 't is op het praatje van dien gek, dat je mij hier gebracht hebt?" vroeg Danton op een toon, die den maire deed sidderen. „Was het om de slaapkamer van deze soldaten te verzegelen, dat je je handlangers hier vannacht heengezonden hebt?"

„Ik vrees dat 't een vergissing is," stamelde de ongelukkige Brutus.

„Vergissing!" herhaalde Danton dreigend. „Het schijnt zoo! Van wien had je je informaties betreffende burger Gilbert?" — „Van Rodenard!"

„Rodenard? Wie is Rodenard?"

„Hij was mijn beambte!" viel Gilbert nederig in. „Ik zond hem gisteren weg en waarschijnlijk uit spijt hierover beschuldigde hij mij. U ziet zelf, burger deputé, hoe valsch en ongegrond de beschuldiging was!"

Danton's strenge blik was een oogenblik doordringend op Gilbert gericht en gedurende dit moment hing het lot van den ouden man aan een zijden draad.

„Je hebt het gelaat van een eerlijk man," zei Danton eindelijk, „en ziende hoe onbetrouwbaar de getuigenis is, schenk ik u de vrijheid!"

„Je doet verkeerd, burger Danton!" riep Brutus woedend uit. Het gefronste gelaat van den afgevaardigde had hem een waarschuwing moeten zijn, doch haat en woede verblindde hem. „Het is een complot! En ik bezweer u bij den *Hemel* . . . ."

Hij ging niet verder.

„Wat!" bulderde Danton. „Heeft de Conventie jou maire van Honfleur gemaakt, de driekleurige sjerp aan je borst gehangen en weet je dan zoo weinig van haar leerstellingen? Ik hoor je aanstonds nog „Leve de koning!" roepen!"

„Ik laat mij niet door jou overbluffen," barstte Brutus los, zoo blind van woede dat hij alle voorzichtigheid uit het oog verloor. „De dagen der tyrannie zijn voorbij. Alle menschen zijn gelijk en jij zult niet den aristocraat over mij spelen in deze dagen van vrijheid!"

„Juist!" antwoordde Danton op een gevaarlijk kalmen toon. „De dagen der tyrannie zijn voor altijd voorbij en we leven nu in een tijdperk van volkomen vrijheid en ter wille van deze vrijheid en opdat dwazen als jij, burger Brutus, die vrijheid niet in gevaar brengen, hebben we een aardige machine uitgevonden, waarmee wij je spoedig in kennis zullen brengen. Burgers soldaten," ging hij met verheffing van stem voort, „arresteer dezen man! Ik klaag hem aan als een vijand van de openbare veiligheid!"

Vruchteloos waren Brutus' protesten, vruchteloos zijn smeekbeden, vruchteloos zijn beleedigingen. Ze voerden den worstelenden man weg, terwijl Danton aan Gilbert in naam der Republiek zijn leedwezen betuigde over den last hem door de onbekwaamheid van een harer dienaren veroorzaakt.

Eindelijk waren ze vertrokken en Gilbert, André en Simon stonden alleen in de kamer rondom de overblijfselen van de deur die door de krachtige schouders van den soldaat was neergeworpen.

„Den hemel zij dank!" zei André.

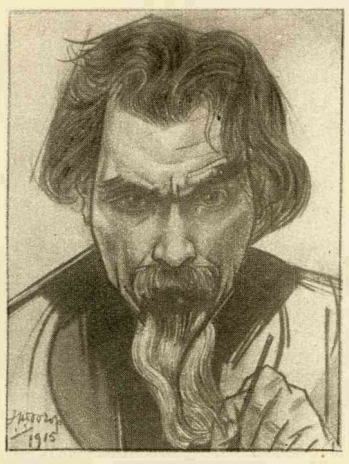
„Mijn hart is vol, mijn vrienden!" mompelde Gilbert, en een traan glinsterde in zijn oog.

„En ik heb ergen honger," verklaarde Simon plechtig. „Roep Jeannette en laat ons ontbijten in naam der vrijheid!"

BELANGRIJK BERICHT

VOOR NIEUWE ABONNÉ'S.

Nieuwe abonné's, die zich vanaf 1 Januari 1916 voor minstens één jaar op ons tijdschrift doen inschrijven, ontvangen behalve alle in de maand December nog te verschijnen nummers, ook ons speciaal Kerstnummer van grooten omvang gratis. Bovendien hebben zij recht op de in deze maand beschikbaar gestelde premies, als St.-Nicolaas- en Kerstmispremie, en ontvangen zij tevens, voor zoover de voorraad strekt, ook de als bijlage bij Panorama verschenen romans op aanvrage gratis. RED.

JAN TOOROP.
uit: „Jan Toorop", door Miek Janssen.

Onze Boekentafel

Jan Toorop, door Miek Janssen. Amsterdam, L. J. Veen.

Dit boek is uitgegeven op een wijze, den meester en zijn vereerster volkomen waardig. Het is een weerspiegeling van den ernst en de vroomheid, waarmee Toorop werkt, en die Miek Janssen vervulde toen zij over hem schreef. Zij is in den aard en de bedoeling van den grooten kunstenaar doorgedrongen met een fijnheid van intuïtie en een scherpte van begrijpen, die op een gebied, waar kunst, religie en gevoel elkaar ontmoeten, wel tot de bijzondere voorrechten der vrouw behooren.

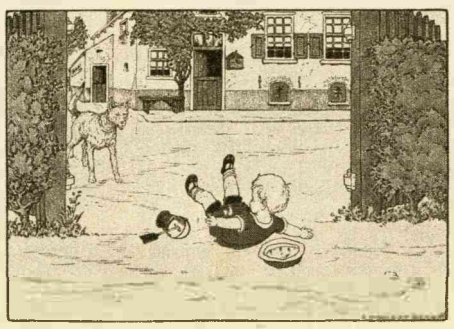
Talrijke, buitengewoon geslaagde en verzorgde illustraties versieren dit merkwaardige boek, dat onmisbaar is voor allen die de wordingsgeschiedenis van Toorop's leven en kunst willen verstaan.

Kinderboeken.

Lelie- en Rozenknoppen. Bibliotheek voor meisjes. Deel 1: Bakvischjes, door A. de Graaff-Wüppermann. Geïll. door O. Geerling. Amsterdam, H. J. W. Becht.

De uitgever Becht heeft reeds menige Bibliotheek voor jongens of meisjes samengesteld: deze nieuwe is misschien wel zijn beste.

Een zeer mooie band, een welverzorgde druk op fraai papier van een aangenaam formaat — ziedaar het uiterlijk geprezen. Maar deze vlag dekt een waardevolle lading: mevrouw De Graaff wist voor en over bakvischjes te schrijven op een manier, die den recensent doet betreuren dat hij er nooit een geweest is en vermoedelijk nooit een worden zal. Een van de liefste en beste meisjesboeken die dit jaar ons gebracht heeft; het doet aan het werk van Tine van Berken denken, maar in overeenstemming gebracht met den geest van onzen tijd, die hooger eischen stelt.

Illustratie uit: „Wimmie op de wandeling".

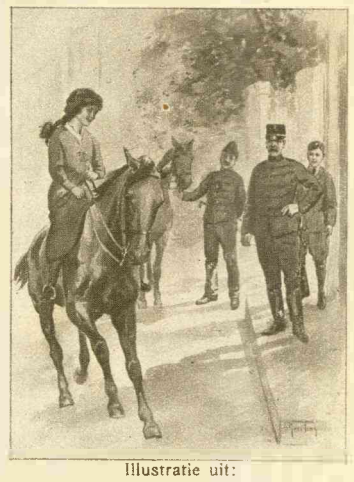
De vijf volgende deelen van deze zeer laag geprijsde Bibliotheek geven aanleiding tot gespannen verwachting.

Voor School en Huis. Versjes van Anna Sutorius, teekeningen van B. Midderigh-Bokhorst. Erven Martin G. Cohen: Amsterdam - den Haag.

Zes gecartonneerde deeltjes, die er van binnen al even aanlokkelijk uitzien als van buiten. Tegenover elk versje van Anna Sutorius een gekleurde plaat van mevrouw Midderigh. Een betere samenwerking van kunstenaressen hadden de uitgevers niet kunnen treffen, en zij hebben bovendien het hunne gedaan om deze uitgave tot een zeer artistieke te maken. Het lijkt wel of de uitgevers van kinderboeken zich met den dag hooger eischen gaan stellen, en deze fijn en gevoelig geïllustreerde werkjes voor kinderen van zes tot tien jaar leggen daarvan een fraai getuigenis af. Wij bevelen ze zonder voorbehoud aan.

Vertelselboek voor kinderen van zes tot tien jaar. L. J. Veen; Amsterdam.

Een alleraardigst boek, met vertellingen van Henriëtte Dietz, Cath. van Rennes, Marie Leopold e.a., geïllustreerd door Rie Cramer, L. W. R. Wenckebach, Nelly Spoor enz. Deze namen zeggen genoeg. Het is een verzameling van sprookjes en verhalen, gedichtjes, muziek en platen, die den uitgever eer aandoet. Wat wordt er op dit gebied toch veel voor onze kinderen gedaan!

Illustratie uit:
„Bakvischjes", door A. de Graaff.

Boekenier moest het in zijn jeugd met een centsprent van Jan den Wasscher stellen... Maar het is veel beter zoo!

Een prettige St. Nicolaas, kinderen — moge hij u Veen's Vertelselboek brengen!

BOEKENIER.

NEDERL. ROTOGRAVURE-MAATSCHAPPIJ, LEIDEN.